

Sygn. akt VU 606/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 listopada 2015 roku

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim, Wydział V Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący SSO Magdalena Marczyńska

Protokolant stażysta Bożena Sobczyk

po rozpoznaniu w dniu 17 listopada 2015 roku w Piotrkowie Trybunalskim na rozprawie

sprawy z wniosku K. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

o prawo do odsetek

na skutek odwołania K. K.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

z dnia 20 kwietnia 2015 r. sygn. (...)

oddala odwołanie.

Sygn. akt VU 606/15

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 20 kwietnia 2015 roku Zakład (...) Oddział w T. odmówił wnioskodawcy K. K. prawa do wypłaty odsetek od przyznanej mu po zmarłym ojcu M. K. renty rodzinnej. W uzasadnieniu wskazał, że wyrok Sądu Okręgowego w Piotrkowie Tryb. z dnia 14 maja 2013 roku w sprawie VU 56/12 przyznający wnioskodawcy prawo do renty rodzinnej nie zawierał informacji o należnych odsetkach, a wydana w wykonaniu tego wyroku decyzja ZUS z dnia 11 lutego 2015 roku została wydana w ustawowym terminie.

Od powyższej decyzji złożył odwołanie w dniu 27 maja 2015 roku K. K. wnosząc o jej zmianę i przyznanie prawa do ustawowych odsetek.

ZUS wnosił o oddalenie odwołania.

Sąd Okręgowy ustalił co następuje:

K. K. złożył w dniu 19 września 2009 roku wniosek o przyznanie renty rodzinnej po zmarłym w dniu 27 sierpnia 2011 roku ojcu M. K.. Do wniosku o rentę rodzinną nie załączył dokumentacji medycznej dotyczącej zmarłego.

(dowód: wniosek o rentę rodzinną k. 1-4, odpis skrócony aktu zgonu k. 11 w aktach ZUS)

Orzeczeniem z dnia 8 listopada 2011 roku lekarz orzecznik ZUS stwierdził, że M. K. był całkowicie niezdolny do pracy, jednakże niezdolność do pracy powstała u niego po dniu 20 maja 2008 roku.

(dowód: orzeczenie lekarza orzecznika ZUS k. 34 z dokumentacją medyczną k. 5, 1 w aktach ZUS)

K. K. wniósł sprzeciw od powyższego orzeczenia, w wyniku czego sprawę skierowano na komisję lekarską ZUS, która w dniu 22 listopada 2011 roku, wydała orzeczenie zgodne z opinią lekarza orzecznika ZUS.

(dowód: orzeczenie komisji lekarskiej ZUS z dnia 22 listopada 2011 roku z dokumentacją medyczną k. 42, 1 w aktach ZUS)

Zakład Ubezpieczeń Społecznych decyzją z dnia 6 grudnia 2011 roku odmówił wnioskodawcy K. K. prawa do renty rodzinnej. W uzasadnieniu podał, że ostatni okres ubezpieczenia zmarłego ustał z dniem 21 listopada 2006 roku, a zatem w celu przyznania renty osobom uprawnionym niezdolność do pracy powinna powstać u niego do dnia 20 maja 2008 roku. Mając na uwadze, że komisja lekarska ZUS orzeczeniem z dnia 22 listopada 2011 roku uznała, iż M. K. był całkowicie niezdolny do pracy, jednakże niezdolność ta powstała po wskazanej wyżej dacie, nie było podstaw do przyznania renty rodzinnej.

(dowód: decyzja ZUS z dnia 6 grudnia 2011 roku k. 50 w aktach ZUS)

Od decyzji tej wnioskodawca odwołał się do Sądu Okręgowego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Piotrkowie Tryb. Sąd Okręgowy prowadził postępowanie dowodowe celem ustalenia, czy zmarły M. K. był niezdolny do pracy przed dniem 20 maja 2008 roku.

Do odwołania wnioskodawca załączył orzeczenia (...) ds. (...) w B. z dnia 24 października 2008 roku i z dnia 17 grudnia 2010 roku dotyczące zaliczenia M. K. do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności ze względu na stan narządu wzroku oraz historię choroby z poradni okulistycznej.

W celu ustalenia, czy zmarły M. K. był niezdolny do pracy przed dniem 20 maja 2008 roku, Sąd na wniosek skarżącego zwrócił się do (...) ds. (...) w B. o nadesłanie całej dokumentacji medycznej dotyczącej zmarłego, które były podstawą zaliczenia go do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności. Dokumentacja ta została nadesłana przez (...) w dniu 22 sierpnia 2012 roku.

(dowód: odwołanie k. 2-5, orzeczenia o stopniu niepełnosprawności k. 6, 7, historia choroby z poradni okulistycznej k. 9-14, zarządzenie k. 114, dokumentacja (...) ds. (...) k. 118-168 w aktach VU 56/12)

W toku postępowania Sąd dopuścił dowód z opinii biegłego lekarza okulisty A. C., która uznała, że M. K. był niezdolny do pracy przed dniem 20 maja 2008 roku. W opinii pierwotnej biegła wskazała, że ostatnim dokumentem, najbliższym datą okresowi będącemu przedmiotem postępowania dowodowego jest orzeczenie o stopniu niepełnosprawności z dnia 17 grudnia 2010 roku, z którego wynika, że co najmniej od 8 lipca 2008 roku zmarły M. K. był osobą niepełnosprawną w stopniu umiarkowanym z powodu schorzenia narządu wzroku. Warunkiem uznania wnioskodawcy za osobę niepełnosprawną w stopniu umiarkowanym zgodnie ze standardami postępowania orzeczniczego jest stwierdzenie obniżenia ostrości wzroku (po korekcji maksymalną korekcją optyczną) oka lepszego do około 0,08-0,1 lub stwierdzenie zawężenie pola widzenia do około 30 stopni. Zdaniem biegłej taki stan zdrowia wyklucza możliwość pracy i czyni wnioskodawcę osobą niezdolną do pracy. Skoro zaś taki stan narządu wzroku zdiagnozowano u M. K. od 8 lipca 2008 roku, to z dużym prawdopodobieństwem można stwierdzić, iż w dacie 20 maja 2008 roku, stan ten był podobny. W opiniach pisemnych uzupełniających biegła A. C. odniosła się do zarzutów organu rentowego podniesionych w pismach procesowych z dnia 13 sierpnia 2012 roku i 18 stycznia 2013 roku i podtrzymała swoje stanowisko wyrażone w przedmiocie daty powstania niezdolności do pracy u zmarłego ojca wnioskodawcy.

W opiniach tych biegła, po zapoznaniu się z dokumentacją medyczną M. K. przesłaną przez (...) ds. (...) w B., stwierdziła jednoznacznie, że jego stan zdrowia pozostawał na tym samym poziomie od lutego 2008 roku w zakresie oceny ostrości wzroku, co przy zaburzeniach pola widzenia, pozwala na uznanie, że był on niezdolny do pracy przed dniem 20 maja 2008 roku. Dodatkowo biegła podniosła, iż postępowanie dowodowe w zakresie oceny stanu zdrowia M. K. ma charakter poszlakowy, a to ze względu na skąpy materiał dowodowy i brak możliwości weryfikacji powodowany śmiercią ubezpieczonego i ewentualne wątpliwości powinny być rozstrzygane na korzyść ubezpieczonego. Na rozprawie w dniu 10 maja 2013 roku biegła A. C. odniosła się do zarzutów podniesionych przez

ZUS w piśmie procesowym z dnia 6 marca 2013 roku i wyjaśniła, że w orzeczeniu z dnia 17 grudnia 2010 roku (...) ds. (...) w B. wskazano jednoznacznie przyczynę orzeczenia umiarkowanego stopnia niepełnosprawności, a mianowicie schorzenia narządu wzroku (symbol 04-0). Ponadto biegła wskazała, iż zaliczenie ubezpieczonego do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności z uwagi na stan narządu wzroku oznaczało, że występował u niego tak głęboki ubytek widzenia, że powodował istotne ograniczenie w możliwości podjęcia przez niego zatrudnienia na normalnym rynku pracy.

(dowód: postanowienia o dopuszczeniu dowodów z opinii biegłych k. 93, 173, opinia biegłego lekarza okulisty A. C. k. 105-106 z opiniami uzupełniającymi pisemnymi k. 182, 203 i ustną k. 218, zastrzeżenia organu rentowego k. 109, 189-190, 205-206 w aktach sprawy VU 56/12)

Wyrokiem z dnia 14 maja 2013 roku, wydanym w sprawie VU 56/12 Sąd Okręgowy Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Piotrkowie Tryb. zmienił zaskarżoną decyzję z dnia 6 grudnia 2011 roku i przyznał wnioskodawcy K. K. rentę rodzinną od dnia 27 sierpnia 2011 roku. Od wyroku tego apelację złożył organ rentowy. W toku postępowania apelacyjnego Sąd Apelacyjny w Łodzi dopuścił dowód z opinii biegłego okulisty R. M.. Biegła ta stwierdziła, że istniejąca dokumentacja medyczna nie zawiera dowodu, że stan narządu wzroku M. K. przed dniem 20 maja 2008 roku nie uzasadniał niezdolności do pracy. Na rozprawie apelacyjnej w dniu 29 października 2014 roku biegła R. M. stwierdziła natomiast, że przed dniem 20 maja 2008 roku M. K. był częściowo niezdolny do pracy. Wyrokiem z dnia 29 października 2014 roku Sąd Apelacyjny – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił apelację organu rentowego od wyroku Sądu Okręgowego.

(dowód: wyrok Sądu Okręgowego w Piotrkowie Tryb. z dnia 14 maja 2013 roku k. 220, apelacja organu rentowego k. 232-235, postanowienie o dopuszczeniu dowodu z opinii biegłego k. 264, opinia biegłego lekarza okulisty R. M. k. 279-280 z opinią ustną uzupełniająca k. 300, wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 29 października 2014 roku k. 302 w aktach sprawy VU 56/12)

Odpisy wyroków Sądu Okręgowego w Piotrkowie Tryb. z dnia 14 maja 2013 roku i Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 29 października 2014 roku zostały doręczone organu rentowego w dniu 27 stycznia 2015 roku. W dniu 11 lutego 2015 roku, w wykonaniu powyższych orzeczeń Zakład Ubezpieczeń Społecznych przyznał K. K. prawo do renty rodzinnej od dnia 27 sierpnia 2011 roku i wypłacił należne wyrównanie za okres od 27 sierpnia 2011 roku do 28 lutego 2015 roku.

(dowód: potwierdzenie odbioru k. 95, decyzja ZUS z dnia 11 lutego 2015 k. 120-121 w aktach ZUS)

W dniu 20 marca 2015 roku K. K. złożył wniosek o wypłatę odsetek od przyznanej renty rodzinnej.

(dowód: wniosek k. 123 w aktach ZUS)

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Odwołanie nie zasługuje na uwzględnienie.

Zgłoszone przez wnioskodawcę żądanie przyznania odsetek ustawowych od wypłaconej renty rodzinnej należało ocenić w aspekcie przepisów art. 85 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2013r., poz. 1442 ze zm.) w związku z art. 118 ust. 1 i 1a ustawy z 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2013r., poz. 1440 ze zm.).

Zgodnie z art. 85 ust.1 cyt. ustawy, jeżeli organ rentowy – w terminach przewidzianych w przepisach określających zasady przyznawania i wypłacania świadczeń pieniężnych z ubezpieczeń społecznych lub świadczeń zleconych do wypłaty na mocy odrębnych przepisów albo umów międzynarodowych – nie ustalił prawa do świadczenia lub nie wypłacił tego świadczenia, jest obowiązany do wypłaty odsetek od tego świadczenia w wysokości odsetek ustawowych określonych przepisami prawa cywilnego. Jednocześnie w myśl art.118 ust.1 i 1a cyt. wyżej ustawy organ rentowy wydaje decyzję w sprawie prawa do świadczenia lub ustalenia jego wysokości po raz pierwszy w ciągu 30 dni od wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania tej decyzji. Jednak w razie ustalenia prawa do świadczenia

lub jego wysokości orzeczeniem organu odwoławczego (przede wszystkim sądu ubezpieczeń społecznych) za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uważa się również dzień wpływu prawomocnego orzeczenia organu odwoławczego, jeżeli organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

Powołanych przepisów nie można interpretować w oderwaniu od utrwalonego w tym zakresie orzecznictwa Sądu Najwyższego oraz treści wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 11 września 2007 roku w sprawie P 11/07, OTK-A 2007/8/97, którym rozstrzygnięto o zgodności art.118 ust.1a z Konstytucją. W uzasadnieniu powołanego wyroku Trybunał Konstytucyjny stwierdził, że przez pojęcie „wyjaśnienie ostatniej niezbędnej okoliczności” z art. 118 ust. 1a należy rozumieć wyjaśnienie ostatniej okoliczności koniecznej do ustalenia samego istnienia prawa wnioskodawcy do świadczenia.

Stąd też 30-dniowy termin na wydanie decyzji w sprawie świadczenia i jego wypłaty w razie, gdy prawo do świadczenia zostało ustalone przez sąd, powinien być liczony od dnia doręczenia wyroku sądu tylko wtedy, gdy ustalenie prawa do świadczenia dopiero w postępowaniu sądowym nie było następstwem okoliczności, za które ponosi odpowiedzialność organ rentowy.

W przeciwnym wypadku, gdy opóźnienie w ustaleniu prawa do świadczenia było spowodowane okolicznościami, za które odpowiada organ rentowy (np. błędne orzeczenie lekarza orzecznika ZUS lub komisji lekarskiej ZUS w sprawie niezdolności do pracy), termin ten będzie liczony od dnia, w którym organ rentowy, gdyby działał prawidłowo, powinien był ustalić prawo do świadczenia.

W podobny sposób interpretuje cyt. art. 118 ust. 1a Sąd Najwyższy. W jego orzecznictwie przyjmuje się bowiem, że do wyłączenia obowiązku wypłaty odsetek nie jest wystarczające wykazanie, że organ rentowy nie ponosi winy w powstaniu opóźnienia (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 października 2004 roku, II UK 485/03, OSNP 2005/10/147). W wyroku z dnia 25 stycznia 2005 roku, I UK 159/04, OSNP 2005/ 308), Sąd Najwyższy przyjął, że wydanie przez organ rentowy niezgodnej z prawem decyzji odmawiającej wypłaty świadczenia w sytuacji, gdy było możliwe wydanie decyzji zgodnej z prawem, zwłaszcza gdy ubezpieczony wykazał wszystkie przesłanki świadczenia, oznacza że opóźnienie w spełnieniu świadczenia jest następstwem okoliczności, za które organ rentowy ponosi odpowiedzialność, choćby nie można było mu zarzucić niestaranności w wykładni i zastosowaniu prawa. W uzasadnieniu tego wyroku Sąd Najwyższy podniósł też, że wówczas, gdy organ rentowy w chwili wydania zaskarżonej decyzji miał wszystkie potrzebne dane pozwalające na wydanie decyzji zgodnej z prawem, a po stronie ubezpieczonego nie występował obowiązek wykazania żadnych innych okoliczności uzasadniających jego wnioski, to dla obowiązku zapłaty odsetek za opóźnienie w wypłacie świadczenia nie mogą mieć znaczenia okoliczności dotyczące przebiegu postępowania sądowego, zwłaszcza gdy w tym postępowaniu nie ustalono żadnych nowych przesłanek wypłaty świadczenia, których wykazanie ciążyło na ubezpieczonym, a które nie były znane (nie mogły być znane) organowi rentowemu. W uzasadnieniu wyroku z 21 czerwca 2012 roku w sprawie III UK 110/11, LEX nr 1227452, Sąd Najwyższy wywodził, iż w celu ustalenia, że organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za opóźnienie spowodowane błędem w ustaleniach faktycznych, konieczne jest wykazanie, że w przepisany terminie ZUS nie dysponował materiałem umożliwiającym przyznanie świadczenia. W takiej sytuacji Sąd Najwyższy podkreślił jednak konieczność uwzględnienia tego, czy organ rentowy w ramach swoich kompetencji i nałożonych obowiązków poczynił wszystkie możliwe ustalenia faktyczne i wyjaśnił wszystkie okoliczności konieczne do wydania decyzji. Jeżeli bowiem zmiana decyzji w postępowaniu odwoławczym będzie uzasadniona ustaleniami co do takich okoliczności, które nie były i nie mogły być znane organowi rentowemu, to nie będzie podstaw do uznania, iż opóźnienie jest następstwem okoliczności, za które ponosi on odpowiedzialność (por. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 21 kwietnia 2009 roku, I UK 345/08, OSNP 2010/23-24/293).

Z materiału dowodowego sprawy VU 56/12 Sądu Okręgowego w Piotrkowie Tryb. jednoznacznie wynika, że ostatnia okoliczność niezbędna do wydania decyzji w sprawie prawa wnioskodawcy do renty rodzinnej wyjaśniona została dopiero wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 29 października 2014 roku w sprawie III AUa 1128/13, który potwierdził prawidłowość wyroku Sądu Okręgowego w Piotrkowie Tryb. z dnia 14 maja 2013 roku, którym to przyznano wnioskodawcy prawo do renty rodzinnej od dnia 27 sierpnia 2011 roku.

W toku postępowania sądowego zainicjowanego odwołaniem wnioskodawcy od decyzji ZUS z dnia 6 grudnia 2011 roku prowadzone było bowiem szerokie postępowanie dowodowe w celu ustalenia, czy zmarły M. K. był niezdolny do pracy przed dniem 20 maja 2008 roku, która to okoliczność warunkowała przyznania wnioskodawcy prawa do renty rodzinnej. Postępowanie to prowadzone było tak przed Sądem pierwszej, jak i przed Sądem drugiej instancji. Podkreślić należy, iż w celu ustalenia spornej okoliczności, Sąd Okręgowy w Piotrkowie Tryb. zwrócił się do (...) ds. (...) w B. o nadesłanie całej dokumentacji medycznej dotyczącej zmarłego, które były podstawą zaliczenia go do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności (tej dokumentacji wnioskodawca nie złożył przed organem rentowym). Dokumentacja ta została nadesłana przez (...) w dniu 22 sierpnia 2012 roku i to właśnie na jej podstawie biegła okulista A. C. uznała, że M. K. był niezdolny do pracy przed dniem 20 maja 2008 roku. Dokumentacja ta nie była natomiast dostępna organowi rentowemu w toku postępowania orzeczniczego. Nadto wskazać należy, że także Sąd Apelacyjny w Łodzi prowadził postępowanie dowodowe i dopuścił dowód z opinii biegłej okulisty R. M., która na rozprawie apelacyjnej w dniu 29 października 2014 roku stwierdziła, że przed dniem 20 maja 2008 roku M. K. był częściowo niezdolny do pracy. Dopiero zatem w postępowaniu odwoławczym ustalono okoliczności nie znane organu rentowemu, które spowodowały zmianę decyzji.

W świetle powyższego nie można zatem uznać, że za wyjaśnienie ostatniej okoliczności koniecznej do ustalenia istnienia prawa wnioskodawcy do świadczenia ponosi odpowiedzialność organ rentowy.

Odpisy wyroków Sądu Okręgowego w Piotrkowie Tryb. z dnia 14 maja 2013 roku i Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 29 października 2014 roku zostały doręczone organu rentowego w dniu 27 stycznia 2015 roku.

Ma zatem rację organ rentowy, że decyzję o przyznaniu renty rodzinnej z dnia 11 lutego 2015 roku wydał we właściwym terminie, tj. zgodnie z art. 118 ust. 1 i 1a ustawy. Tym samym nie jest zasadne żądanie wnioskodawcy wypłaty odsetek ustawowych od wypłaconego świadczenia na podstawie.

Z tych też względów, Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., orzekł jak w sentencji.